

1. A harag

Julcsi durcásan ült a vonaton nagymamája mellett. Haragudott a nagymamára, a vonatra, az édesanyjára, de leginkább az édesapjára.

Úgy érezte, hogy az ő élete már semmit nem ér, mert édesapja mindent elrontott benne azzal, hogy két hete váratlanul meghalt.

Húsvét hétfőn osztálykirándulásra ment volna a Húvösvölgybe. Úgy volt, hogy az úttörővasúton is utaznak, és számháborúznak majd a budai hegyekben. Julcsi nagyon szerette az ilyen kirándulásokat, és szerette a mindig mosolygós Klári nénit, a 6. c osztályfőnökét, a Bem raj vezetőjét. Szerette az osztályát, és a csupa lányokból álló Gyöngyvirág Őrsöt, melynek ő volt az őrsvezetője.

De apukája nagypénteken meghalt, őt azóta nem engedték iskolába, és nem mehetett kirándulni sem.

Így persze az április negyedik ünnepélyről is lemaradt. Csak másnap, ötödikén, az édesapja temetésén, látta legközelebb az osztályt és Klári nénit. Ekkor tudta meg, hogy a tragédia miatt az egész raj itthon maradt húsvét hétfőn; senki nem kirándult.

Először jól esett neki ez az együttérzés, de később már szégyellte magát, hogy miatta maradt el a kirándulás, és nagyon-nagyon dühös volt az apukájára, akinek pont most kellett meghalnia, és így elrontani egyetlen kislánya húsvétját, amit ő annyira nagyon várt.

Julcsi anyukája is folyton csak sírt, kiderült, hogy a pesti lakást nem tudják az ő keresetéből fenntartani, ezért el kell adniuk, és el kell költözzenek falura, a nagyszülőkhöz. Amikor ezt Julcsi megtudta, úgy érezte, hogy egy kicsit ő is meghalt, mert ezzel a költözéssel mindent elveszít, ami igazán fontos az életében. Minden eddiginél jobban haragudott az apukájára.

Két napja bent voltak az iskolában édesanyjával; elbúcsúztak Klári nénitől és az osztálytól. Mindenki sírt, kicsit még talán a fiúk is. Nagyon összetartó kis csapat volt a 6. c, szerették egymást a gyerekek, és nagyon sajnálták, hogy most elveszítik Julcsit. Ő pedig rájuk is haragudott, hogy miért sírnak, hiszen ők megmaradnak együtt egymásnak, neki viszont a világ végére, idegen helyre kell költöznie, idegen emberek közé, ahol teljesen egyedül lesz.

A 6. c minden tagja megígérte, hogy levelezni fog vele, de Julcsi arra gondolt, hogy egy levélre sem válaszol, sőt el sem olvassa pajtásai leveleit, minek fájdítsa azzal is a szívét.

Amióta meghalt az édesapja, minden megváltozott, minden rosszra fordult. A nagymama is megérkezett vidékről, akit Julcsi nagyon szeretett, de most elviselhetetlennek érezte a társaságát, mert ő is csak sírdogált, és a lányát, Julcsi anyukáját próbálta vigasztalni, csak őt sajnálta, folyton azt hajtogatta, hogy „Jaj, mi lesz most veled, édes lányom?“, arra pedig nem gondolt, hogy Julcsival mi lesz.

Úgy tűnt, hogy ezzel mostanában senki sem foglalkozik. Az ő megkérdezése nélkül döntötték el azt is, hogy eladják a lakást és Bogyiszlóra költöznek. Édesanyja egy nagy bőröndbe összecsomagolta kislánya ruháit, és vonatra ültette őt a nagymamával. Ő még Pesten marad, amíg eladja a lakást, és mindent elrendez, de Julcsinak hétfőtől már Bogyiszlón kell iskolába menni. A kislány minden porcikája tiltakozott ez ellen. Nem értette, hogy legalább ezt a tanévet miért nem fejezheti be otthon, miért kell őt ilyen hirtelen lezsupolni abba a sárfészekbe? Bogyiszlóra is haragudott. Hogy menjen ő iskolába abban az idegen faluban, idegen gyerekek közé? Ő őrsvezető volt, neki itt van az őrs, itt van az osztálya, itt van Klári néni... Hát tényleg nem törődik senki azzal, hogy vele mi lesz? Könnyecseppek gyűltek a szemébe.

– Ne¹ búsulj, Juliskám, gyorsan megszokod maj’ minálunk. Bogyiszlón is van sok gyerekek, talás magadnak játszópajtást.

„Most úgy tesz, mintha érdekelné, hogy mi van velem. – gondolta a kislány. – Honnan is tudhatná, hogy mit érzek? Még azt se tudja megjegyezni, hogy nem Juliska, hanem Julcsi vagyok...”

– Nem vagyok Juliska. Engem itthon mindenki Julcsinak hív – mondta dacosan.

– Julcsi, vagy Juliska, mindegy az!

Julcsi erre már nem válaszolt semmit a nagymamájának, inkább dühösen előrángatta hátizsákjából a „Koldus és királyfit”, és olvasni kezdett.

Az utóbbi időben, sajnos az olvasás se tudta igazán lekötni a figyelmét, haraggal teli szíve nem engedte megpihenni. A könyvek által festett álmvilágok végtelenül távolinak, elérhetetlennek tűntek számára; nem tudott bennük önfeláldozóan elmerülni.

Most is azon kapta magát, hogy már harmadszor olvassa ugyanazt a sort, de nem tudja, hogy miről szól, ezért aztán türelmét veszítve, dühösen visszagyömöszölte táskájába a könyvet, és a tájat nézte az ablakon keresztül.

Még jobban megharagudott a nagymamájára, amikor az amolyan falusi-pletykálkodós tereferébe bonyolódott egy bozontos szemöldökű, tenyeres-talpas asszonysággal, aki Érdnél telepedett melléjük, és olyan savanyú káposzta szaga volt, hogy Julcsinak émelyegni kezdett tőle a gyomra. Ez az asszony is Tolna-Mözsig utazott, mint ők, alaposan próbára téve ezzel a kislány tűrőképességét, aki már Százhalombattától hányingerrel küszködött.

Möztől busszal mentek Bogyiszlóig, ahol a nagypapa már a megállóban várta őket. Átölelte a kislányt, majd a nagymamát is. A két öreg ölekezésében volt valami annyira csendes szomorúság, hogy Julcsi egy pillanatra elszégyellte magát, saját haragja, dühe miatt.

A buszmegállóból mindhárman szótlanul ballagtak hazáig.

¹ A jelölt *e*-betűt nyílt *e*-ként ejtik. Nyílt *e*-vel, illetve *ö*-vel egyaránt beszéltek a faluban. Legtöbbször keverve használták a tájszólás *e* két jellegzetességét.

Julcsi vacsora nélkül feküdt le a tisztaszobában aludni, mert ugyan éhes volt, és nagypapa főzött is paprikás krumplit, de ő nem akart elfogadni semmit, mert nem akarta elfogadni ezt az életet, ami mostantól vár rá, amit a megkérdezése, beleegyezése nélkül szabtak ki neki. Tiltakozott ellene minden porcikája.

Álmában, a budai hegyekben számháborúzott pesti osztálytársaival. Ő védte a Gyöngyvirág Őrs zászlaját. Olyan jól sikerült elrejtőznie egy kisebb árokban, hogy senki sem talált rá. Csak akkor mászott elő rejték helyéről, amikor már sötétedni kezdett. Amikor megtalálta pajtasait, és Klári nénit, mindenki aggódó arccal kérdezgette, hogy hol volt ilyen sokáig, mert már ebéd óta őt kereste az egész osztály. Julcsi szomorúan gondolt arra, hogy a többiek nélküle ebédeltek, és korgó gyomorral felébredt.

Az ébredés első pillanataiban jól eső érzések kerítették hatalmukba. Ebben a szobában, ebben az ágyban szokott aludni, amikor nyaranta néhány hetet eltölt nagyszüleinél, ezért most szinte a szájában érezte a nyaralás szabad, vidám, felhőtlen ízét. Gyorsan kiszaladt a fürdőszobába megmosakodni, majd magára kapkodta ruháit.

Csak akkor tudatosult benne, hogy most nem nyaralni jött, amikor a pólójára tűzött fekete gyász-szalagra esett a pillantása. Mintha egy erős markú kéz szorította volna össze hirtelen a szívét. Az elmúlt két hét minden dühét, keserűségét, haragját feledtető fájdalmas hiányérzet nyilallt belé. Az ő apukája, akit a világon mindenkinél jobban szeretett, már nincs többé. Sírás fojtogatta a torkát, lélegezni is alig tudott, mert még a lég is üresnek tűnt. Szoborral dermedve kapkodott levegő után, miközben a fejében egy kegyetlen hang egyre csak azt szajkózta, hogy „nincs többé”. Később egy másik hang is megszólalt benne, és kétségbeesetten tiltakozott: „nem, az nem lehet!” Egyre jobban felerősödött ez a hang, már szinte sikoltott, átlépve a még éppen elviselhető tartományt.

Sokáig állt így némán, maga elé meredve a kislány. Kétségbeesése, és tiltakozása megbénította.

Aztán egyszer, talán az üresség súlyától, talán a belső hangok küzdelmétől kimerülve, összeroppan; az ágy lábához kucorodva sírni kezdett. Úgy sírt, úgy zokogott, mint még soha, mintha az élete függne tőle. És a könnyek zuhataga, mint egy megáradt folyó, mindent elöntött benne, mindent magával sodort, elragadott, tisztára mosva a lelkét.

Hosszú ideje zokogott már, amikor nagyszülei néztek be a szobába, hogy lássák felébredt-e.

Julcsi nem vette észre őket.

Az öregek csendesen nézték zokogó unokájukat, míg végül nagypapa odasúgta feleségének:

– Gyere, hagyjuk magára! Most siratja el az apját.

2. Rokoni szálak

Majdnem dél volt, amikor Julcsi kiment az udvarra. Már nem sírt. Elapadtak a könnyei és csak a mérhetetlen űr maradt benne. Így üldögélt még sokáig a szőnyegen, de aztán maga sem tudta volna megmondani, hogy hogyan és miért, kitámolygott a szobából.

A nagyszülők háza két kisebb különálló épületből állt. Az egyikben két szoba volt és a fürdő, a másikban pedig a konyha, és még egy kisebb szoba, amelyeknek olyan alacsonyan volt a mennyezete, hogy a nyúlánk leányka könnyedén elérte. Napközben ebben a részben tartózkodtak az öregek, jó időben pedig mindig találtak maguknak valami tennivalót az udvaron és a kertben. A hálószobába csak éjszakára húzódtak be. Itt a két szoba egymásból nyílt, a külsőben aludtak az öregek, a belső szobát pedig nem használták, az volt a tisztaszoba, csak az unokák szoktak ott aludni alkalmanként, mint most Julcsi.

A konyha és a kinti szoba nem volt összenyitva, mindkét helyiség az udvarról nyílt, WC pedig csak a hátsó udvarban volt, régi, pottyantós fajta. Ide indult most Julcsi. Szerette ezt a házat, minden kényelmetlenségével és a mindenütt érezhető „öreg-szaggal” együtt. Egy parányi melegség most is a szívébe lopta magát, ahogy a verőfényes, tavaszi udvaron átkelve benyitott a kiskapun a hátsó udvarra. Ekkor, mint a villám, jobbról valami csaholó, nyálas-szőrös lény ugrott rá, majdnem ledöntve őt a lábáról.

– Buksi! – kiáltott fel örömmel, majd megvakargatta az öreg, bohókás kutya fültövét. – Hogy vagy, Buksikám?

A hangoskodásra nagypapa is előkerült, aki éppen a hátsó udvar végén lévő disznóólból takarította ki a trágyát.

– Szerbusz, kislányom! Öreganyád a konyhába’ van, mingyá kész az ebéd. Mennyé, segíts neki teríteni!

– Csókolom, papa! – köszönt Julcsi is, és érezte, hogy halottnak hitt szívét szeretet járja át.

Hármasban ebédeltek a nagyszülők unokájukkal. Evés közben nem beszélgettek, mert az nem illik. Jól ismerte már a szabályokat: „magyar ember, evés közben nem beszél” – szolt rá régebben többször is nagyapja, ha a lánynak locsogni támadt kedve, és inni is csak evés után volt szabad, mert az étellel kell jóllakni, nem a vízzel. A tányérra mindig annyit kell kiszedni, amennyit meg is eszik, mert ételt kidobni bűn.

Zöldségleves és mákosguba volt ebédre. A mákosguba volt Julcsi egyik kedvence, tudta, hogy nagymamája éppen azért készítette ezt, hogy neki kedveskedjen vele. Hálás volt érte, és már megbánta, hogy az elmúlt napokban annyira haragudott erre a csupa szeretet öregasszonyra. A zöldséglevessel viszont bajban volt egy kicsit, mert nem szerette a zöldségek többségét főve, de szólni nem mert, mert nagyon jól emlékezett még arra az esetre, amikor nagypapája elfenekelte, amiért kotyvaléknak nevezte a tökfőzeléket. Még most is szégyellte magát a szerencsétlen eset miatt.

Az öregember még abban a korban nőtt föl, és élte le élete nagy részét, amikor minden egyes falatért hálás lehetett az ember, és megtanulta megbecsülni az ételt, mert örülhetett, ha egyáltalán jutott a tányérjára valami, nem volt lehetősége válogatni, és bizony abban az időben az emberek egymás kétkezi munkáját is sokkal jobban megbecsülték még. Éppen emiatt kapott ki Julcsi. Nagyapja a szemére vetette, hogy nem becsüli nagymamája munkáját, aki bizony megdolgozott azzal a tökkel, mire főzelékként a kislány tányérjára került.

Ez jutott eszébe most is. Nagyszülei maguk vetik el a zöldségmagot a saját kezükkel fölszántott földbe. Gondozzák, kapálják, öntözik, egyelik, gyomlálják a veteményt, majd maguk gyűjtik be, szedik le, ássák ki a zöldséget, aztán nagymama megtisztítja, feldarabolja, és levest főz belőle. Mennyi munka és törődés van egy ilyen zöldséglevesben! A levessel együtt, ezt a munkát és törődést is feltálatják neki. Julcsi ismét elszégyellte magát, alaposan megmerítette a merőkanalat, és jóízűen, az utolsó falatig megette az ételt.